

آینده مبهم اخوان المسلمین در مصر

علی انصاری

اخوان المسلمین روزهای سختی را در مصر می گذرانند و به دشواری های پیش از انقلاب مصر و به خصوص دوران ابتدایی و میانی ریاست جمهوری مبارک بازگشته است.

نزدیک به دو هزار نفر از اعضا و رهبران اخوان المسلمین در زندان مصر به سر می برند. چند صد نفر از هواداران و کادراهایش کشته شده اند و فشار امنیتی و پلیسی بر آن شدید است.

دادگاه بدوی در مصر در ۲۳ سپتامبر حکم به انحلال اخوان المسلمین و کلیه تشکیلات وابسته و مصادره کلیه اموال آن داد.

شکایت علیه اخوان المسلمین توسط حزب چپگرای آلتجمع الوطنی با هدف حفظ جان و امنیت مردم مصر از خشونت طرفداران اخوان صورت گرفت. (۱)

در بخشی از حکم دادگاه آمده است زمانی که اخوان المسلمین به قدرت رسید حقوق شهروندان را نادیده گرفت، شهروندان در دوره حکومت اخوان المسلمین بر مصر چیزی جز تحقیر ندیدند و اوضاع آنها بدتر شد. به همین علت در ۳۰ ژوئن انقلاب کردند و مورد حمایت نیروهای مسلح قرار گرفتند.

معلوم نیست حزب یاد شده این ادعاها را مستقلا طرح کرده یا موضوع ناشی از تحریک ارتش و دولت موقت مصر است. دو روز بعد از حکم دادگاه، دفتر رسانه ای اخوان، توسط ارتش و نیرو های دولتی مصادره شد.

البته رسانه های تصویری اخوان بعد از عزل مرسى تعطیل شده بودند. در حال حاضر روزنامه اخوان منتشر می شود چون هیات تحریریه در همان روز های اول امکانات اصلی روزنامه را به محل دیگری منتقل کرده بود. دولت مصر اعلام کرده فعلا جلوی فعالیت های اخوان را نمی گیرد تا دیوان عالی در مورد شکایت اخوان و حکم دادگاه بدوی تصمیم بگیرد.

قانونی بودن حکم فوق زیر سؤال است. این حکم اگر بر مبنای قوانین دوره مبارک قضاوت شود، اعتبار دارد اما بر اساس دستورالعمل ها و قوانین دوره دولت مرسى، غیر قانونی است.

پیش بینی ها حاکی از تایید حکم انحلال اخوان المسلمین توسط دیوان عالی است. اما هنوز معلوم نیست در باره حزب عدالت و آزادی، یعنی شاخه سیاسی اخوان، چه حکمی داده شود.

صحنه سیاسی مصر، همچنان نا آرام است اما ارتش موفقیتی نسبی در مهار اعتراض ها و تثبیت دولت موقت داشته است. همچنین برخوردهای مسلحانه اسلام گرایان افراطی در شبه جزیره سینا نیز کمتر شده است.

در این شرایط، اولویت اصلی اخوان المسلمین، بقای آن است. شمار شرکت کنندگان در تجمعات و راهپیمایی های این گروه به تدریج کاهش یافته و تداوم این بیست موجود ممکن است منجر

به توقف راهپیمایی ها شود. البته هنوز در مصر، جمعه ها راهپیمایی و تظاهرات می شود. جمعه گذشته هزاران نفر در قاهره، اسبوط و پورت سعید به خیابان ها آمدند. (۲)

بازگشایی دانشگاه ها در مصر، فرصت جدیدی نیز برای تشکل های دانشجویی هوادار اخوان است که حضور قدرتمندی در دانشگاه های مصر دارند و تقریباً هر روز تجمعاتی اعتراضی علیه کودتای نظامیان انجام می دهند.

نکته برجسته این تظاهرات، تاکید بر شعارهایی مشابه ماه های اولیه انقلاب مصر علیه مبارک است. شعارها جنبه عام علیه شرایط پلیسی و امنیتی و لزوم حفظ انقلاب دارند و در آنها عکس های مرسى و تقاضا برای بازگشت او به ریاست جمهوری دیده و شنیده نمی شود.

دانشجویان طرفدار اخوان با

استولان این تشکیلات موافق کرده اند که به لحاظ اخلاقی و اصولی مواضع و شعارهای فراگیری را طرح کنند که مورد موافقت همه گروه های مخالف حاکمیت نظامیان در مصر باشند.

اما گروه های دیگر دانشجویی بخصوص گروه های چپ و سوسیالیست تمایلی به برهم زدن مرز بندی و شرکت در تجمعات اخوان نشان نداده اند. این گروه ها نیز علیه دولت انتقالی و ارتش مصر فعالیت می کنند اما می گویند اخوان به دنبال اهداف خود است و در اوایل انقلاب مصر چون با نظامیان همسو بود، در اعتراضات علیه حاکمیت نظامیان شرکت نکرد. (۳)

این نگرش چالشی است برای اخوان در همراه کردن دیگر مخالفان. از این رو رهبران دانشجویی اخوان می کوشند انعطاف به خرج داده و به گونه ای موضع بگیرند که نظر مثبت جریانات سکولار و غیر مذهبی را نیز جلب کنند. آنها می گویند از خواست آزادی و بازگشت به قدرت مرسى فزاینده اند و تلاش های خود را بر شکست کودتای نظامی متمرکز ساخته اند.

اخوان المسلمین گزینه های محدودی برای فعالیت دارد. بازگشت مرسى به ریاست جمهوری بیش از پیش ناممکن به نظر می رسد. اخوان چاره ای ندارد که بپذیرد دوره یک ساله حکومت مرسى حاکمیت آنها بر قوه های مقننه و مجریه مصر تمام شده است و قابل احیاء در کوتاه مدت نیست.

دادگاه مرسى و دیگر رهبران اخوان نیز قرار است در ماه آینده برگزار شود. فضایی که اخوان در آن امکان فعالیت دارد، جلوگیری از اعاده حاکمیت نظامیان و ایجاد فشار به دولت موقت برای برگزاری انتخابات آزاد در خصوص مجلس موسسان، پارلمان و ریاست جمهوری در ماه های پیش رو است.

خود اخوان شانسى برای مشارکت

موتور در این فرایند ندارد اما می تواند کمک کند تا حاکمیت کنونی که مشکل از طرفداران ارتش و بقایای رژیم مبارک هستند در انتخابات پیش رو شکست بخورند و جریان های میانه رویی سر کار بیایند و گذار به دموکراسی در مصر را پیش ببرند.

بنابراین اخوان نیاز دارد تا حرکت اعتراضی خود را از حالت یک جنبش اسلام گرایانه خارج سازد و به یک جبهه فراگیر علیه نظامی گری و اقتدارگرایی مبدل سازد. در این صورت اقدامات اعتمادساز می توانند ایهامات و بدبینی های دیگر شاخه های مخالفان را بر طرف سازند.

در اصل اخوان زمانی می تواند در ایجاد وحدت بین مدافعان انقلاب مصر موفق شود و آرایش جدیدی در صحنه سیاسی مصر شکل بگیرد که اشتباهاتش در دوره اولیه انقلاب و دوران زمامداری مرسى را جبران کرده باشد. در آن مقطع اصرار بر خصلت های ایدئولوژیک و جنبه اسلام گرایانه و انحصارطلبانه در تدوین قانون اساسی، باعث شکاف و رویارویی بخش های غیرمذهبی جامعه مصر با اخوان شد.

البته این تغییر جهت کار دشواری برای اخوان است. در داخل این

جریان و به خصوص نیرو های قدیمی، در خصوص برخورد فراگیر و غیر ایدئولوژیک مقاومت جود دارد. نیرو های غیرمذهبی و سکولار مصر نیز به سادگی به اخوان اعتماد نمی کنند.

همچنین فشارهای پلیسی نیز محدودیت های عمده ای جهت بحث و گفتگوی داخلی و تصمیم گیری های استراتژیک برای این گروه ایجاد کرده است. در حال حاضر نیر و های اخوان پراکنده اند. رهبران اصلی در زندان هستند و امکان ارتباط بین رهبری و بدنه جنبش، با تنگناهای جدی مواجه است.

از سوی دیگر، تردیدهایی نسبت به مفید بودن دموکراسی و روش های اعتراضی مدنی، نیز در بین برخی از

<p>های سیاسی مصر متهم ساختن فهمی در عین حال مدعی شد روابط جدید آمریکا و مصر هنوز شکل نگرفته است</p> <p>اخوان المسلمین تجربه فعالیت در شرایط غیرقانونی و سرکوب را داشته است. بنابراین به نظر نمی رسد که توقیف حزب عدالت و آزادی و منع فعالیت های قانونی اخوان، منجر به حذف و تعطیلی این گروه قدیمی و ریشه دار در مصر شود. چنین اقداماتی فقط اخوان را وارد دور جدیدی از فعالیت های غیر رسمی می کند. حال باید دید ویژگی ها و مدت زمان این دوره چه خواهد بود.</p>	<p>هزینه های غیرقابل جبرانی برای حکومت مصر خواهد داشت</p> <p>البته دولت جدید مصر تلاش هایی را برای نزدیکی به روسیه و چین شروع کرده است اما بعید است این همکاری ها، بتوانند جایگزین مزیت های رابطه خوب مصر با غرب شوند.</p> <p>در این میان، نبیل فهمی، وزیر خارجه مصر ضمن توصیف عزل مرسى به انقلاب دوم این کشور، از سخنان اوپاما در شصت هشتمین جلسه مجمع عمومی سازمان ملل متحد استقبال کرد و گفته اوپاما به درستی مرسى را به تنگ نظری در سیاست و عدم جذب همه جریان</p>	<p>با اخوان و اسلام گرایان در مصر ندارند و تصمیم گرفته اند آنها را از مشارکت سیاسی و اجتماعی حذف کنند. البته موفقیت آنها در اجرای این تصمیم با مشکلاتی مواجه است.</p> <p>غرب با حذف اخوان و حاکمیت نظامیان در مصر مخالف است. اگر دولت جدید نتواند همه گروه ها و جریان های سیاسی مصر را در فرایندها و رویه های سیاسی مشارکت دهد و آنها را جذب کند، آنگاه حمایت غرب و جامعه جهانی را از دست خواهد داد. این با توجه به همکاری ارتش آمریکا و مصر و نیاز اقتصاد مصر به توريسم،</p>	<p>نیروهای اخوان ایجاد شده است. البته اخوان تاکنون بر مبارزه مسالمت آمیز و عدم استفاده از روش های مخالفت مسلحانه تاکید کرده اما در عمل، برخی برخوردهای خشونت آمیز توسط نیروهای وابسته به آن دیده شده اند.</p> <p>تشدید فشار بر اخوان ممکن است باعث شود برخی از نیروهایش امید و باور خود به ارزش مبارزه مسالمت آمیز را از دست بدهند. حکم انحلال، شاخه افراطی اخوان را تقویت کرده که معتقد به برخوردهای تند با ارتش مصر است. ارتش و دولت موقت مصر هم نشان داده اند که بنای انعطاف و تعامل را</p>
---	---	---	--